

Державний вищий навчальний заклад
“Українська академія банківської справи
Національного банку України”

ЗВІТ

про виконання науково-дослідної роботи за темою:

“РОЗВИТОК МЕХАНІЗМУ ФУНКЦІОНУВАННЯ
БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ
ПІД ВПЛИВОМ ІНОЗЕМНОГО КАПІТАЛУ”
(номер державної реєстрації 0107U0123112)

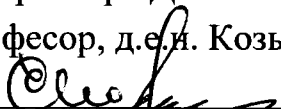
Науковий керівник науково-дослідної роботи
професор, д.е.н. С. В. Леонов

Суми – 2013

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УКРАЇНСЬКА АКАДЕМІЯ БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ
НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ»

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. ректора ДВНЗ «УАБС НБУ»
професор, д.е.н. Козьменко С.М.

«05» листопада 2013 р.

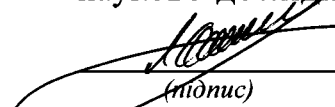
ЗВІТ

про виконання науково-дослідної роботи за темою:
**«РОЗВИТОК МЕХАНІЗМУ ФУНКЦІОНУВАННЯ
БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ
ПІД ВПЛИВОМ ІНОЗЕМНОГО КАПІТАЛУ»**

(номер державної реєстрації 0107U0123112)

Науковий керівник

науково-дослідної роботи:

(підпис) професор С. В. Леонов
«05» листопада 2013 р.

СУМИ – 2013

РЕФЕРАТ

Розвиток механізму функціонування банківської системи України під впливом іноземного капіталу [Текст] : звіт про НДР / Державний вищий навчальний заклад «Українська академія банківської справи Національного банку України»; керівн. С. В. Леонов; викон.: Башлай С.В., Д'яконова І. І. [та ін.]. – Суми, 2013. – 244 с.

Звіт про науково-дослідну роботу містить: 3 розділи, 218 сторінок, 25 таблиць, 40 рисунків, перелік посилань із 109 джерел, 7 додатків.

Об'єкт дослідження – механізм функціонування банківської системи України.

Мета роботи – визначення форм, способів і наслідків входження іноземного капіталу в банківську систему України та дослідження напрямків впливу банків з іноземним капіталом на розвиток економіки країни.

У роботі виокремлено три напрями дослідження рівня впливу та значення застосування іноземних технологій здійснення діяльності на банківську систему України, розкрито зміст методик, наведено алгоритми визначення ефективності функціонування суб'єктів як банківського, так і фінансового ринку, в цілому.

Даний проміжний звіт про наукове дослідження включає розкриття наступних складових загального змісту науково-дослідної роботи:

- визначення особливостей системи регулювання та нагляду за діяльністю банків України в умовах інтернаціоналізації капіталу та активізації процесів глобалізації фінансового ринку;
- визначення факторів та методичне забезпечення підходів до ефективного управління в умовах інтернаціоналізації банківського бізнесу;
- підвищення значимості маркетингової складової діяльності банків України під впливом іноземного капіталу.

Ключові слова: БАНКІВСЬКА СИСТЕМА УКРАЇНИ, ІНОЗЕМНИЙ КАПІТАЛ, РЕГУЛЮВАННЯ, НАГЛЯД, ЕФЕКТИВНІСТЬ УПРАВЛІННЯ, МАРКЕТИНГ, ЦІНОУТВОРЕННЯ, БАНКІВСЬКИЙ ПРОДУКТ.

ЗМІСТ

ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1 ДОСЛІДЖЕННЯ ТЕОРЕТИЧНИХ ТА ПРАКТИЧНИХ АСПЕКТІВ РЕГУЛЯТОРНО-НАГЛЯДОВОЇ СКЛАДОВОЇ ФУНКЦІОНУВАННЯ БАНКІВСЬКОГО РИНКУ УКРАЇНИ В УМОВАХ МІЖНАРОДНОЇ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ	9
1.1 Дослідження загального стану та наслідків присутності іноземного капіталу в банківській системі України	9
1.2 Іноземний капітал на тлі еволюції стандартів регулювання банківської сфери України	20
1.3 Особливості застосування наглядових процедур до банків з іноземним капіталом	40
1.4 Процеси консолідації в банківській системі України під впливом іноземного капіталу	58
1.5 Аналіз банківського кредитного ринку в контексті забезпечення фінансової безпеки держави	74
РОЗДІЛ 2 ОРГАНІЗАЦІЙНО – МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ БАНКІВСЬКИМ БІЗНЕСОМ В СУЧАСНИХ УМОВАХ	92
2.1 Науково-методичний підхід визначення впливу іноземного капіталу на формування ефективної системи корпоративного управління	92
2.2 Розвиток механізму функціонування банків України на засадах корпоративної соціальної відповідальності	113
2.3 Фінансово-економічні передумови виведення іноземного капіталу із банківської системи України	131
2.4 Управління ліквідністю банків України з іноземним капіталом на основі досвіду країни його походження	148
РОЗДІЛ 3 ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЗНАЧИМОСТІ МАРКЕТИНГОВОЇ СКЛАДОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВ УКРАЇНИ ПІД ВПЛИВОМ ІНОЗЕМНОГО КАПІТАЛУ ...	159
3.1 Формування банківського механізму розбудови економіки знань в Україні на основі сучасних світових стандартів	159
3.2 Побудова системи мотивації фронт-менеджерів банку та критеріїв формування стандартів якості обслуговування клієнтів	180
3.3 Вплив іноземного капіталу на процеси ціноутворення в банківській системі України	191
3.4 Формування сучасної системи банківських переказів грошових коштів з урахуванням міжнародних принципів	202
ВИСНОВКИ	218
ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ	223
ДОДАТКИ	234

ВСТУП

Банківська система вже значною мірою інтегрована у світовий фінансовий ринок. Одним із важливих аспектів функціонування банківської системи на сучасному етапі є іноземний капітал, але виникає необхідність визначення, в якій формі та на яких умовах потрібно залучати іноземний капітал у банківську сферу.

Наявність в економіці будь-якої країни значних обсягів іноземного капіталу є ознакою макроекономічної стабільності та високого рівня довіри інвесторів. За останні декілька років істотно збільшилась частка іноземного капіталу в банківській системі України. Прихильники політики припливу іноземного капіталу вважають, що присутність іноземних банків є позитивним фактором для розвитку банківської системи, оскільки це дасть змогу підвищити рівень конкуренції, забезпечити надходження інвестицій.

Розвиток банківської системи України значною мірою пов'язаний з процесами глобалізації, що відбуваються у світовій економіці. З огляду на це, дослідження проблеми доступу іноземного капіталу в банківську систему України, його вплив на підвищення рівня капіталізації набуває особливої актуальності.

Масштаби глобалізації міжнародної економічної системи, насамперед, визначаються станом інтеграційних процесів на фінансовому ринку та в банківському секторі, зокрема. У багатьох країнах Східної та Центральної Європи, а також колишнього Радянського Союзу саме склад і діяльність банківських установ визначали «напрямок і швидкість» такої інтеграції. У різні роки банківські сектори Чехії, Польщі, Угорщини та інших країн ставали привабливими і відкритими для приходу в них іноземного капіталу в різних інвестиційних формах.

Подібні процеси торкнулися і банківську систему України. В силу своєї ліберальності та відносної відкритості банківської політики, вітчизняний

фінансовий ринок став однією з перших сфер активного залучення іноземних інвестицій. Недивним є той факт, що питання присутності іноземного капіталу, вперше підняті світовим співтовариством ще в середині 70-х років ХХ століття, сьогодні все частіше стають предметом активних наукових досліджень.

З метою оптимізації теоретичних підходів щодо вивчення впливу іноземних інвестицій на вітчизняну банківську систему, насамперед, доцільним буде виділення відомих форм їхнього надходження в Україну.

До активно реалізованим форм можна віднести:

- участь інвесторів-нерезидентів у власному капіталі банків-резидентів України;
- пряме кредитування банків України іноземними кредиторами (частіше материнськими або пов'язаними компаніями);
- інвестування у вітчизняні банки шляхом придбання різних видів фінансових інструментів, номінованих як у національній, так і іноземній валютах (облігацій, депозитних сертифікатів);
- надання надійними компаніями-нерезидентами фінансових і страхових гарантій банкам України.

Вищенаведений перелік також варто доповнити потенційними формами (поки що отримали активного застосування в Україні):

- відкриття філій іноземних банків;
- залучення приватних заощаджень нерезидентів на депозитні рахунки в банки України;
- страхування та перестраховування банківських ризиків іноземними (міжнародними) страховими компаніями.

Однак, державна політика регулювання частки іноземного капіталу в банківській системі України має враховувати одночасно переваги та недоліки присутності банків з іноземним капіталом у банківському секторі.

Сучасні тенденції посткризового розвитку банківського бізнесу в Україні, зокрема вихід з ринку окремих іноземних інвесторів, загальне падіння його рентабельності, зміна пріоритетів споживачів банківських послуг у бік

підвищення запитів до транспарентності та надійності банків обумовлюють загострення проблеми забезпечення ефективності банківської діяльності. При цьому як об'єкт управління виступає вже не просто банк та його операції, а банківський бізнес в цілому, що висуває додаткові вимоги до врахування довгострокового часового горизонту та інтересів основних стейкхолдерів при прийнятті управлінських рішень.

Крім того, в умовах загострення конкуренції між банками за доступ до ресурсів та імплементації принципів корпоративного управління в практику вітчизняного банківництва особливої актуальності набуває необхідність розвитку науково-методичного забезпечення управління ефективністю банківського бізнесу.

Сьогодні в Україні намітилася зворотна тенденція – відтік іноземних інвестицій з вітчизняної банківської системи. Підвищений рівень проблемності банківських активів, змушене відкликання капіталу європейськими кредитними установами, посилення концентрації банківського бізнесу в руках вітчизняних інвесторів, зниження рейтингу інвестиційної привабливості країни і окремо взятих компаній (у т. ч. банків) стали новими чинниками визначення доцільності входження іноземних інвестицій на ринок банківських послуг.

У свою чергу, змінилися і напрями його надходження. На зміну європейським фінансовим компаніям все активніше в банківську систему України приходять капітал пострадянських країн.

В даній частині загального наукового звіту «Розвиток механізму функціонування банківської системи України під впливом іноземного капіталу» сформовано результати власних авторських досліджень за трьома основними напрямками: визначення особливостей системи регулювання та нагляду за діяльністю банків України в умовах інтернаціоналізації капіталу та активізації процесів глобалізації фінансового ринку; визначення факторів та методичне забезпечення підходів до ефективного управління в умовах інтернаціоналізації банківського бізнесу; підвищення значимості маркетингової складової діяльності банків України під впливом іноземного капіталу.